

Tarancón, un llaurador amb sotana cadernalícia

“La transició no ha acabat”

Vicent Enrique i Tarancón (Borriana, 1907), bisbe i cardenal fins que Déu canvie d'opinió. Des de l'arquebisbat de Madrid va ser l'àrbitre del traspàs de la dictadura a la democràcia, aspectes que ens recorda 15 anys després de la mort del dictador.

Quina entrevista vols que fem?

Perquè tu fas cara de pillo...

—*La que vostè vulga. ¿I quin tractament he de donar-li? ¿Eminència? ¿Monsenyor?*

—Eeeeeeeh. Això ja no s'estila.

—*¿Des de quan fuma vostè caldo? ¿Va bé per ací el qüestionari?*

—Ja ho veurem. Jo fume des de l'any 33. Des de tres anys després d'ordenar-me capellà.

—*¿I fumar no és pecat?*

—*¿Qui ho ha diiiiit? Això, ho diuen ara. Diuen que és un delictes, les campanyes aquestes que fa el govern. A mi, les campanyes que es fan des del govern, normalment, siguen de la classe que siguen, no m'agraden massa. Ells han de procurar el benestar del poble, i a mi em sembla molt bé, però ells no són mestres ni metges ni especialistes. Que l'autoritat es crega en el dret d'intervenir en el curs de la vida privada, de la gent, inclús per a marcar camins en la cultura o en la vida, no em sembla bé. Fa la impressió que ells ens consideren a nosaltres com si fórem d'ensenyança general bàsica, i no crec que tinguen la preparació apropiada per a educar. Aquesta és la meua impressió, en general, sobre les campanyes.*

—*¿I en particular, com ara la dels preservatius?*

—Bé, com que els bisbes ja s'hi han manifestat, em sembla que no cal que en parlem.

—*¿Però vostè com ho veu?*

—Crec que no és missió del govern intervenir en aquestes coses. El que més em molesta d'aquesta campanya és que sembla que la sexualitat no pertany a la persona. Que és una cosa a part. ¿Vols foc?

—*Moltes gràcies.*

—Així podràs dir que t'ha donat foc

un cardenal, cosa que no et passa tots els dies.

—*Ni tots els anys. ¿Encara escriu llibres?*

—Ja ho he deixat córrer. Ara que escriuen els joves. Pensa que vaig començar a escriure en l'any 36 i que n'he fet trenta-i-tants, de llibres.

—*¿I les memòries? ¿No les acaba?*

—Per una banda, crec que les coses de la guerra i les coses del règim anterior, a la joventut actual, ja no li interessien. Els joves parlen de la guerra nostra com si fóra la guerra de Cuba. Els joves d'avui ja no saben ni qui era Franco. I de l'altra, mentre visca la gent que va intervenir en aquells temps, no crec que un bisbe siga el més indicat per a ferir ningú.

—*Però vostè és un bisbe jubilat.*

—¡No! Com a bisbe no em jubilen; jo estic jubilat com a arquebisbe de Madrid. Jo seré bisbe fins que Déu em cride.

—*Esperem que Déu tarde.*

—Jo tampoc tinc pressa.

—*M'estava intentant dir que publicarà les memòries després de mort.*

—¡No! Vull dir que tot el material que tinc pot servir per als investigadors. Per tant, serà bo que ho prepare per al dia de demà. Però jo no ho publicaré. N'estic pràcticament convençut. Les coses més importants les vaig deixar a l'arxiu de la Conferència Episcopal; les coses que jo tinc són més personals, relacions amb ministres...

—*Això m'interessa.*

—Poden tenir interès per a molts, però, sobretot, per als historiadors.

—*¿Es cert que quan vostè era menut tirava pedres amb fona?*

—Hmmm. En aquell temps era moda, això. ¡Les harques! Féiem harca. Un barri contra un altre. Grans campanyes d'harca. Fins que un dia, que jo no estava, a algú li van buidar un

ull. I ho van prohibir. Però jo, de xiquet, feia el que fan els xiquets.

—*¿Quan va decidir ingressar a l'església?*

—Has de tenir en compte l'ambient de ma casa i de l'escola, que m'inclinava per aquest camí. I quan vaig tenir ús de raó vaig decidir que volia ser capellà. Ara ja fa 61 anys que sóc capellà i no n'estic penedit. És més: crec que jo no hauria pogut fer res millor, i no només en l'ordre cristià, pel meu poble.

—*¿No ha tingut mai dubtes, al llarg d'aquests 61 anys?*

—Bé, dubtes, sobre qualsevol cosa, en té qualsevol persona que no siga bova. És una cosa normal, però dubtar de debò, no. Només dubte que la teua maquineta estiga gravant.

—*Vostè és un capellà molt escèptic.*

—No, que relativitze molt. Com els llauradors.

—*El 1950, com a bisbe de Solsona, vostè va fer una pastoral sobre el pa que va caure fatal al règim.*

—Van dir que aquell obispillo no eixiria de Solsona. I, com tu veus, ho van encertar de ple.

—*¿Què deia aquella pastoral?*

—Que no hi havia dret que s'aprofitaren de les racions de pa per a fer estraperlo i que alguns es feren rics. La meua pastoral va ser eficaç i als quinze dies van traure el racionament de pa. I em van dir que jo era roig, que era comunista i tot això

—*Tenia molt mala fama.*

—Mala fama, no, si no no s'explica que el cap de l'estat em presentara per Solsona, per Toledo i per Madrid. ¡No devia ser tan mala persona, jo! Ells deien que jo no era amic; no que fóra enemic. No era amic perquè l'església no ha d'involucrar-se en la política. En aquella època s'hi havia involucrat massa i calia mantenir la distància. És el que corresponia a un

bisbe i és el que jo feia i faig. M'han vingut moltes voltes amb instàncies polítiques i sempre he dit que no era la meua missió.

Tota aquesta fama que tu dius em ve de quan estava a Vinaròs de rector. Després de la guerra es mantenien els odis entre els rojos i els blaus, i jo els acollia i consolava a tots. Tots eren feligresos meus i tots eren cristians. I només per això deien: *¡Este rojo...!*

—*Vostè va anar a Madrid l'any 71, com a arquebisbe, amb l'encàrrec del papa Pau VI d'evitar un nou conflicte civil, ¿veritat?*

—Ell em va donar aquesta raó. Jo tenia 61 anys i vaig al·legar que ja no tenia edat, però em va insistir que s'acostaven temps difícils i que ell necessitava una persona de confiança a Madrid. Jo tenia el convenciment que l'obligació de l'església era evitar, per tots els mitjans, un nou enfrontament. El tenia des de l'època de Vinaròs.

—*¿Recorda aquella manifestació...*

—*¿La de l'eslògan de Tarancón al paredón?* Se'l van inventar els de l'extrema dreta, els que es consideraven més catòlics que jo. Era un grup de fanàtics. Jo estava a París. Van fer un funeral per la mort de dos guardies civils i, quan va acabar, Blas Piñar i un grup d'exaltats van fer una manifestació. No sabien ni el que es deien. I quan va acabar la manifestació van resar un parenostre per la meua salvació. ¡Ja no em puc queixar, home!

—*¿Va sentir por en algun moment?*

—No. La por l'hauria poguda sentir en el funeral de Carrero Blanco. Ja m'havien avisat el dia anterior que m'insultarien. Eren un centenar que cridaven *Tarancón al paredón, asesino*, aquelles coses. Però la Direcció General de Seguretat em va donar protecció en tot moment.

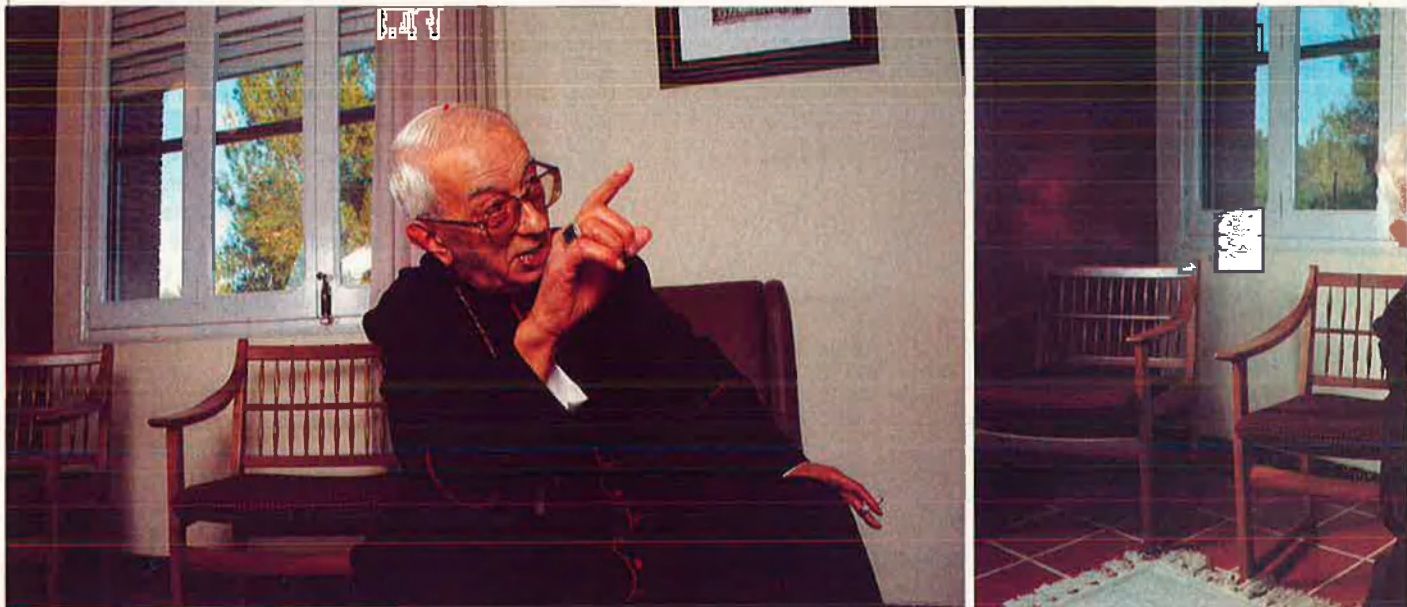
—*¿Vostè parlava amb Franco de política?*

—No. De coses d'església. O d'actuacions polítiques que, segons la doctrina de l'església, que respecta i defensa la dignitat de la persona i els drets humans, no eren correctes.

—*¿Quina actitud tenia Franco davant de vostè?*

—De respecte. Sempre em va tractar amb molt de respecte. Amb algun ministre vaig tenir algun enfrontament fort, però amb Franco, no.

—*El 27 de setembre del 75.*

"Si el papa Pau VI aconsegueix parlar amb Franco, el Caudillo no hauria executat els membres del FRAP i ETA".

HAFÀ GIL

—Jo estava a Roma, junt amb aquell... ¿com li diuen...? ¿Fray Escoba? ¿Porras? Com li diguen. I estant allà va ser l'execució dels cinc membres del FRAP i ETA.

—¿És cert que el papa va intentar parlar amb Franco i no ho va aconseguir?

—Hmmm, aquella nit va ser molt dura. Quan el consell de ministres va decidir l'execució jo vaig rebre moltes comunicacions telefòniques. Jo el que sé és que, efectivament, Pau VI va voler parlar amb el Caudillo i que algú s'hi va interposar perquè no poguera fer-ho. Joestic convençut, coneixent Franco, que si el papa parla amb el Caudillo, no els hauria executat. Franco no solament era llest, sinó que, damunt, era gallec. I els gallecs tenen una manera de ser que, a voltes, els supleix la falta de talent. Ell tenia talent i era gallec.

—Abans de morir Franco, ¿tenia contactes amb l'oposició?

—Sempre. I no perquè eren l'oposició, sinó perquè la missió de l'església és dialogar amb tots. Per tant, jo vaig rebre a tots: des dels comunistes fins a l'extrema dreta. Això, abans i després de la mort de Franco. Per això me'ls conec.

—¿Va ser decisió seua no oficiar el funeral de Franco?

—No, va ser decisió del govern. El ministre de Justícia va venir a demanar-me que fera el funeral d'una manera determinada, i jo m'hi vaig negar.

—¿Quina era aquesta manera tan determinada?

—Que oficiaren, obligatòriament, tots els bisbes d'Espanya. I això no ho fèiem ni per al papa. I després el ministre em va preguntar per telèfon si jo tindria inconvenient que el funeral el fera el primat de Toledo i jo que oficiara en la proclamació del rei. O siga que m'ho van posar fàcil. Sempre és millor obrir una nova època que no tancar la vella.

—Si no recorde malament, l'homilia d'entronització no va agradar gens a Rockefeller.

—A l'únic. No sé per què, però me'n vaig alegrar. A mi, aquestes persones que tenen tants milers de milions no em fan gens de gràcia. Són molt prepotents. I quan em van dir que al vice-president nord-americà no li havia fet cap gràcia, vaig sentir una gran satisfacció.

—¿Encara és més fàcil que un camell passe per l'ull d'una agulla que un ric entre...?

—Entenent el que volia dir Jesucrist, és exactament igual. Quan un fa com a objectiu primari els diners, no pot entrar al regne dels cels. Els rics, no perquè siguen rics, sinó perquè estan enganxats als diners i els diners són el gran poder per a imposar-se als altres.

—Això és un matís posterior. El text només parlava de "rics".

—No, no, no. Has de tenir en compte que el text està escrit en arameu, i utilitza les imatges d'aquell temps; no

les d'ara.

—Una llengua carregada de sobretensos, m'imagino.

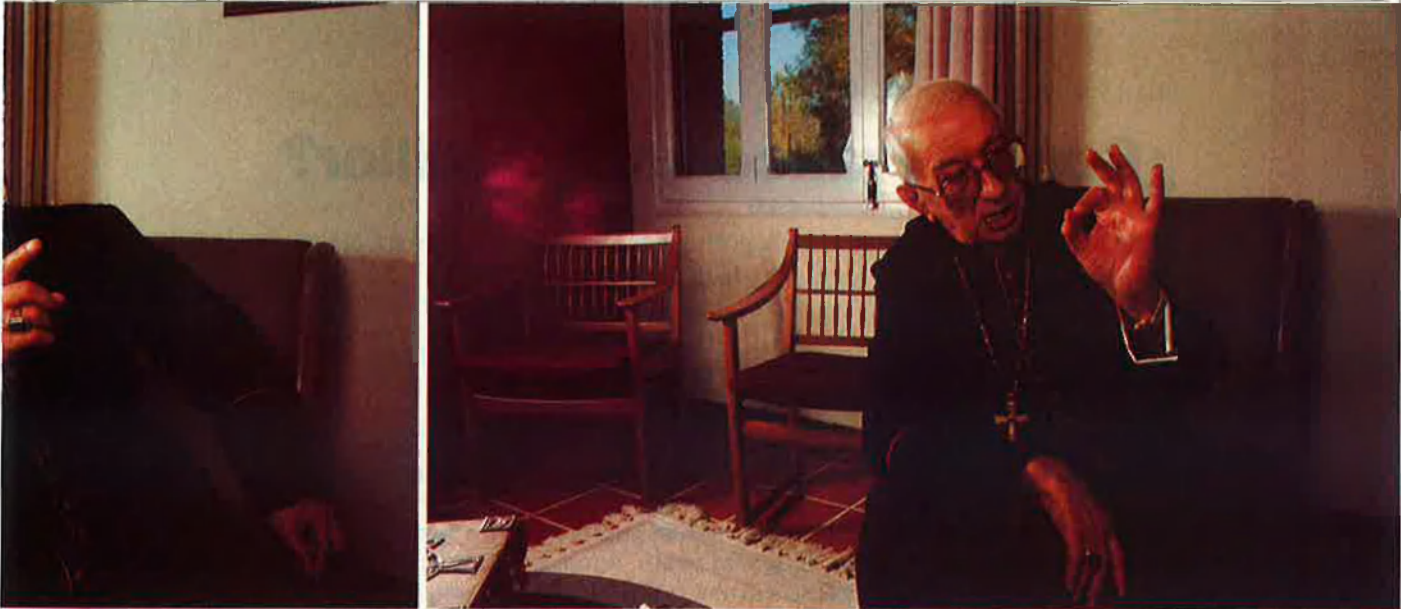
—Claaar. Això és el que volia dir-te.

—¿Com es va viure a l'arquebisbat de Madrid la legalització del PCE?

—Ah, normal. Si volíem una democràcia, però una democràcia de veritat, no hi havia més remei que legalitzar-ho tot. No vull dir que no hi haguera gent en l'arquebisbat que no n'estiguera en contra... N'hi havia molts cristians i molta gent de l'arquebisbat que no ho acceptaven. Però no va ser cap trauma per a les persones que raonaven una mica: l'única manera de jugar net era legalitzar el PCE i tots els partits.

—¿Vostè va conèixer Carrillo amb perruca?

—No. Recorde haver-lo convidat a prendre cafè en un convent de monges. Els vaig convidar a tots a cafè, mentre es preparava el canvi. L'església, en aquells moments, era un instrument molt important per a la pau. La cosa no era gens fàcil. La història ens diu que tots els règims personals acaben malament; molts, amb sang, i tots amb enfrontaments forts. No hi havia més remei que posar tota la força i tot l'ideal del món per a evitar aquest final. Per tant, l'església s'havia de presentar com a factor de reconciliació. Va costar una mica, no cregues que era tan fàcil, perquè la posició de Felipe González i la de Carrillo no era la mateixa que la dels militars. Però, gràcies a Déu,

"El ministre de Justícia volia que en el funeral de Franco oficiaren, obligatòriament, tots els bisbes d'Espanya. I jo m'hi vaig negar".

Felipe Gu

es va imposar el bon sentit i la transició va ser modèlica.

—Segons Manuel Vázquez Montalbán, la transició encara no ha acabat. ¿Què en pensa vostè?

—Home, segons el que s'entenga per transició. Transició vol dir que està plenament assegurada la democràcia perquè tots hem assumit l'esperit democràtic. En aquest sentit, la transició no està acabada perquè encara portem el senyal dels 40 anys, i ni els que manen ni els que obeïm ens regim per l'esperit democràtic. I tardarem a madurar. Si s'entén així, és veritat. Però si s'entén com un règim polític mig assegurat, la transició ja ha acabat.

—¿Quines són les seues relacions actuals amb els socialistes?

—Cap. Quan em vaig retirar vaig decidir no rebre cap polític, i això faig. Crec que ja estic fora de joc. Fora de l'entramat jurídic de l'església i de la societat, i sense cap responsabilitat eclesial ni civil.

—Civil, sí.

—Si ho dius perquè estic en la Real Academia i en el Consell Valencià de Cultura, sí. Però ja no tinc una incidència directa ni en la vida civil ni en la religiosa.

—Al Consell Valencià de Cultura no es deu avorrir gens.

—Jo no volia acceptar, perquè estic jubilat, però per pressions inclús eclesiàstiques vaig haver d'acceptar. I després dels tres primers anys volia deixar-ho, però les pressions van ser

també molt fortes. Ara pense que és un bé que m'hi haja quedat, perquè jo hi pose pau i moderació.

—Hi ha hagut molta crispació, ¿no?

—A principi. Era d'esperar amb persones de distinta mentalitat. No crispació; sí enfrontament.

—¿Vostè ha llegit Nosaltes els valencians?

—No. Aquest llibre no l'he llegit. Va ser una cosa instintiva.

—Diuen que vostè, en temes de filologia, sempre diu allò que vol sentir-se el seu interlocutor.

—La meua missió com a bisbe és unir i no separar. I crec que és fàcil i possible preparar un futur millor que aquest present de tensions que esterilitzen el procés. Per això jo he d'anar fent de moderador, dient a un el que li agrada i a l'altre també. Seria molt important que, ara que els destins de València estan en les nostres mans a través de l'autonomia, aconseguirem un consens en les coses fonamentals. I també en la llengua.

—¿La llengua és consensuable?

—En el meu concepte, sí. És una llengua viva. Té un caràcter que s'ajusta a la manera de ser del poble: a València, d'una manera; a Catalunya, d'una altra, i a Mallorca, d'una altra. Tot serà, si vols, una llengua...

—¿Si vull jo?

—Home, tu que estàs en aquesta tesitura. Et queden cinc minuts.

—¿La TVV ha de ser íntegrament en valencià?

—Jo vaig firmar perquè ho fóra. Si no hi hagués televisió en castellà, diria que no, però com sí que n'hi ha dic que sí.

—¿Com valora la caiguda del mur de Berlín?

—Crec que ho heu interpretat tots malament, com si la societat de consum i el capitalisme liberal hagueren triomfat. I no és això. La caiguda havia de venir més tard o més d'hora, però s'ha precipitat. S'ha precipitat per l'ajuda de l'actual papa, que va obrir a Polònia el camí. I en una malla, si es desfà un punt, zzzzz, se'n va tota. El futur obre un horitzó meravellós, però en uns quants anys patiran ells i nosaltres. S'hi han obert les portes d'una societat de consum i ells no tenen mitjans. I no hi haurà pau ni serenitat fins que no puguen valer-se per si mateixos. I això li costarà molt a Gorbtxov, i pot tenir conseqüències molt dramàtiques. I ara fes l'última pregunta.

—Torna a parlar-se de la santificació d'Isabel II, ¿com ho conceptua?

—No ho veig clar. Per raons serioses ja es va parar en el seu moment, perquè l'expulsió dels jueus, que era una virtut en el seu moment, avui és una barbaritat. És un tema perillós.

—¿Creu que s'hauria de tornar a parar?

—Sí, és el meu criteri.

—Gràcies per l'audiència. I pel foc cadernalici.

Miquel Alberola